

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Meduňka lékařská

VY_52_INOVACE_91

Vzdělávací oblast: člověk a příroda

Vzdělávací obor (předmět): Praktika z přírodopisu

Ročník: 6., 7.

Meduňka lékařská – *Melissa officinalis* L.

Hluchavkovité (Lamiaceae)

Charakteristika – vysoká vytrvalá bylina, citronově vonící.

Stonek přímá nebo vystoupavá, čtyřhranná, žlaznatěchlupatá lodyha, 20 – 80 cm vysoká.

Listy křížmo vstřícné, vejčité nebo podlouhlé, hrubě vroubkované, tmavozelené, s výraznou žilnatinou a citronovou vůní.

Květy drobné, bílé, nažloutlé nebo růžové, seskupené v řídkých lichopřeslenech v úžlabí horních listů, mají dvoupyský kalich i korunu, tyčinky jsou dvojmocné, semeník svrchní, dvououzdrý.

Plody jsou pukavé čtyřsemenné, hnědé tvrdky.

Výskyt - volně roste na Balkáně.

Pěstování na zahrádkách, vyšlechtěné odrůdy i ve větším množství na polích. Rozmnožuje se semeny a dělením trsů. Zřídka zplaňuje.

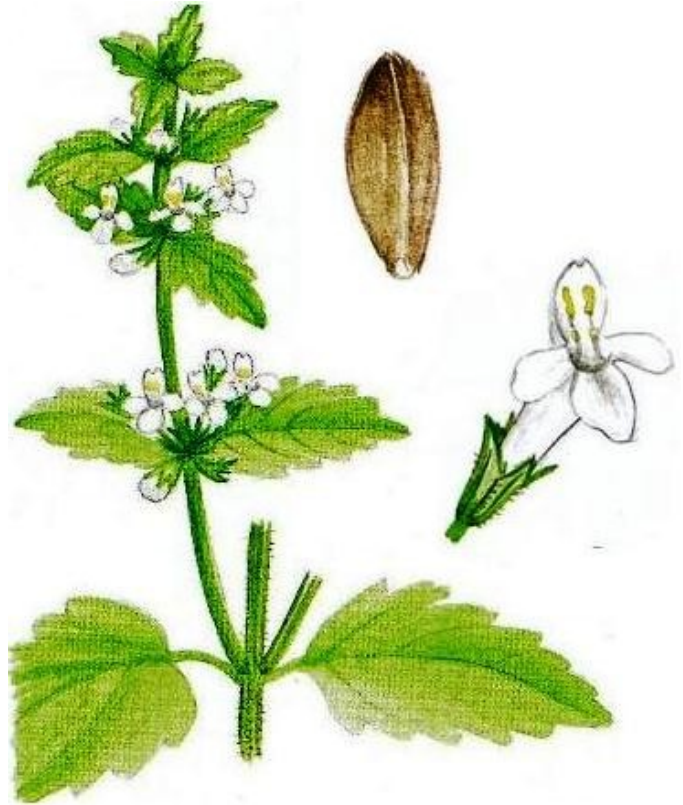
Rozšíření z jižního Španělska, přes Sýrii, Kavkaz do Íránu a Asie. Ve středověku rozšířena do Evropy, později do USA.

Účinné látky silice, jejímiž složkami jsou citral, citronelal, geraniol. Obsahuje asi 4% tříslovin, organické kyseliny, hořčinu, živici, sliz, vitamín C.

Sběr - listy nebo nať před kvetením nebo na počátku kvetení.

Využití v medicíně a lidovém lékařství se využívá účinek silice a ostatních léčivých látek na uklidnění nervové soustavy, při vyčerpání, nespavosti, bolestech hlavy, bolestivé menstruaci. Dále na úpravu činnosti srdce, ke snižování tlaku, poruchách trávení a funkci žaludku, na odřeniny, otoky, vředy, záněty mandlí.

Poznámky - v lihovém výtažku jsou známé jako „karmelitské kapky“ již od 17. století.

Pracovní list k praktické výuce v arboretu

- léčivé rostliny

1) Doplň (využij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

.....má stonky čtyřhranné, nafialovělé, obvykle chlupaté a v dolní části zdřevnatělé
..... je přímá nebo vystoupavá, čtyřhranná, žláznatě-chlupatá lodyha, 20 – 80 cm vysoká
..... má stonky přímé, bohatě větvené s šedou pokožkou

2) Doplň jména vyobrazených léčivých rostlin – využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

.....

.....

.....

3) Vyber (využij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

Kopřiva dvoudomá

- a) má vysoký obsah železa a vápníku
- b) má vysoký obsah hořčíku a zinku

Rozmarýn lékařský

- a) jeho silice odpuzuje moly
- b) jeho silice přitahuje moly

Smetanka lékařská

- a) využití na výrobu lepidel
- b) využití na výrobu medu a vína

Meduňka lékařská

- a) lihový výtažek je znám jako „karmelitské kapky“
- b) používá se jako „Müllerův sirup“

Pracovní list k praktické výuce v arboretu

- léčivé rostliny

1) Doplň (využij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

Šalvěj lékařská má stonky čtyřhranné, nafialovělé, obvykle chlupaté a v dolní části zdřevnatělé.

Meduňka lékařská je přímá nebo vystoupavá, čtyřhranná, žláznatě-chlupatá lodyha, 20 – 80 cm vysoká.

Rozmarýn lékařský má stonky přímé, bohatě větvené s šedou pokožkou.

2) Doplň jména vyobrazených léčivých rostlin – využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

máta peprná

meduňka lékařská

smetanka lékařská

3) Vyber (využij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

Kopřiva dvoudomá

a) má vysoký obsah železa a vápníku

b) má vysoký obsah hořčíku a zinku

Rozmarýn lékařský

a) jeho silice odpuzuje moly

b) jeho silice přitahuje moly

Smetanka lékařská

a) využití na výrobu lepidel

b) využití na výrobu medu a vína

Meduňka lékařská

a) lihový výtažek je znám jako „karmelitské kapky“

b) používá se jako „Müllerův sirup“

Kontrolní otázky pro žáka: (meduňka lékařská)

1) Podtrhni správnou odpověď:

Plodem meduňky lékařské je:

- a) malé peckovičky
- b) čtyřsemenná pukavá tvrdka
- c) souplodí bobulí

2) Zakroužkuj nesprávnou odpověď:

Meduňka lékařská voní po mentolu   ANO   NE

3) Napiš využití meduňky lékařské:

.....

4) Podtrhni správnou odpověď:

- a) meduňka lékařská se rozmnožuje semeny a trsy
- b) meduňka lékařská se rozmnožuje šlahouny

Kontrolní otázky pro žáka – odpovědi: (meduňka lékařská)

1) Podtrhni správnou odpověď:

Plodem meduňky lékařské je:

a) malá peckovička

b) čtyřsemenná pukavá tvrdka

c) souplodí bobulí

2) Zakroužkuj nesprávnou odpověď:

Meduňka lékařská voní po mentolu

ANO

NE

3) Napiš využití meduňky lékařské:

lékařství

léčitelství

Potravinářství

4) Podtrhni správnou odpověď:

a) meduňka lékařská se rozmnožuje semeny a trsy

b) meduňka lékařská se rozmnožuje šlahouny

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt EU peníze školám Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Metodický list

Název materiálu: Meduňka lékařská

Zdroje: MACKŮ J., KREJČA J., ATLAS LIEČIVÝCH RASTÍN, Vydavatelství Slovenskej akademie vied v Bratislave, 1964
JIRÁSEK V., STARÝ F., SEVERA F., KAPESNÍ ATLAS LÉČIVÝCH ROSTLIN, SPN Praha, n.p., 1998
ERDELSKÁ O., ERDELSKÝ K., KVAČALA m., DUGAS D., KOMÁROVÁ Z., ATLAS LÉČIVÝCH ROSTLIN, Vydavatelství Příroda, s. r. o., Bratislava, 2008

Druh materiálu: Materiál pro praktickou výuku v arboretu.

Anotace: Materiál je určen k praktické výuce v přírodních podmínkách (v arboretu).

Očekávané výstupy: Vztah k přírodě, její ochraně. Využívání teoretických poznatků v praxi, materiál k pracovním listům.

Klíčová slova: Stonek, listy, květy, plod, výskyt, pěstování, rozšíření, účinné látky, využití

Autor: ing. Eva Voborná
ZŠ Žďár nad Sázavou, Palachova 2189/35, příspěvková organizace

Datum: 7.3. 2012

Určeno pro: 6.,7. ročník základní školy

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Praktika z přírodopisu

Tematický okruh: Léčivé rostliny